

Adviescommissie voor
Ruimtelijke Kwaliteit Bergen
Jaarverslag 2022

Inhoud

Inhoud	2
De voorzitter spreekt	3
Actueel.....	5
Omgevingswet en verder	7
Groot plan	10
Zo werkt het.....	12
Even voorstellen	13
Werkwijze	14
Beoordelingskaders	15
MOOI DARS	16
Erfgoedplan	17
Cijfers.....	20
Aantal aanvragen	21
Adviezen	21
Aanvraagsoort	22
Klein plan.....	24
De advisering	27
Adviezen die opvallen	28
Adviezen ruimtelijke plannen, kwaliteitsgesprekken, procesbegeleiding, beleidsontwikkeling	30
Ondersteunende activiteiten	30
Hoe is het met?	32
Evaluatie en aanbevelingen	34
Overige aanbevelingen door de commissie	35
Arie Keppler Prijs 2022	36
Tot slot	39
Colofon	40

Cover: Impressie herontwikkeling oude melkfabriek, BAAS architecten

Uit de serie Het maakbare landschap. Loek Buter

De voorzitter spreekt

De gemeente Bergen ligt in een gebied met een grote rijkdom en verscheidenheid aan landschapstypen. De overgangen van het weidelandschap naar de binnenduinrand en van de binnenduinrand naar de kustzone - op korte afstand van elkaar - zijn uniek voor Nederland. Daaraan gekoppeld de grote cultuurhistorische en architectonische waarden (Bergense school!) maakt de gemeente Bergen niet alleen uitzonderlijk en bijzonder waardevol, maar ook kwetsbaar voor veranderingen. Die veranderingen, die inherent zijn aan de grote maatschappelijke opgaven waar we voor staan, dienen dan ook zorgvuldig begeleid te worden. Adel verplicht.

Recent (november 2022) is in een kamerbrief van Minister Harbers het principe van WaBoS (water- en bodemsturend) vastgelegd als basis voor onze ruimtelijke ordening en daarmee ook voor de verdere ontwikkeling van Bergen. Dit betekent eigenlijk dat we voortbouwen op het gegroeide verleden van Bergen met oog voor de grote opgaven waar we voor staan (klimaatadaptatie, de energietransitie, het versterken van biodiversiteit e.d.). En dat we die opgaven nog meer dan voorheen koppelen aan ons landschap en dat op een vanzelfsprekende manier vertalen naar onze gebouwde omgeving.

Concreet betekent dit dat we bij elke opgave ook oog hebben voor de onbebouwde omgeving, zoals bij de herontwikkeling van de Rabobank-locatie in Schoorl of bij de herontwikkeling van de voormalige melkfabriek aan de Heereweg. De laatste heeft een karakteristieke historische waarde, waarbij de inrichting van het erf (waar gaan we parkeren, wat zijn zichtlijnen die we open willen houden?) een integraal onderdeel was van de beoordeling. Bij de Rabobank-locatie hebben we ook expliciet aandacht gevraagd voor biodiversiteit. Bij de entrees van de fraai ontworpen appartementenblokken komen zitjes met bloeiende planten en struiken. Het lijken kleine ingrepen, maar het zijn wel ingrepen die uiteindelijk de kwaliteit van de dagelijkse leefomgeving mede bepalen.

Het afgelopen jaar hebben we met grote regelmaat en op een prettige wijze samengewerkt met de stedenbouwkundigen en erfgoedafdeling van de BUCH-gemeenten. In de nieuwe Omgevingswet wordt nadrukkelijk meer aandacht gevraagd voor zorgvuldige participatie met direct betrokkenen. Zorgvuldigheid houdt in dit verband ook in dat onze commissie vroegtijdig wordt betrokken vanuit het oogpunt van in te brengen kennis en doelmatigheid. Dit gaat steeds beter constateren wij. Laten we deze goede samenwerking het komende jaar voortzetten.

Peter de Ruyter, voorzitter

voorzitter Adviescommissie voor Ruimtelijke Kwaliteit Bergen

1. Tussen Egmond en Bergen, MOOI Noord-Holland

Actueel

Uit de serie Het maakbare landschap. Loek Buter

De Adviescommissie voor Ruimtelijke Kwaliteit Bergen is ook in 2022 in uw gemeente enthousiast pleitbezorger geweest voor ruimtelijke kwaliteit. De gemeenteraad heeft ons de opdracht gegeven te adviseren op basis van de gemeentelijke beleidskaders. Met dit jaarverslag legt de commissie verantwoording af aan de gemeenteraad over de onafhankelijke advisering in 2022.

Naast aandacht voor de bemensing, de werkwijze en de aantallen adviezen presenteren wij een bloemlezing van adviezen waarmee we de gemeenteraad inzicht geven in hoe de gesprekken in onze commissie met initiatiefnemers, ontwerpers en ambtenaren van de gemeente worden gevoerd. We proberen daarbij in beeld te brengen wat het effect is van deze advieswerkzaamheden.

In de meeste gevallen zijn we in staat om in één of meerdere besprekingen te komen tot een positieve advisering, waarbij de inzet is om zo dicht mogelijk te blijven bij de wensen van de initiatiefnemer en ook de gemeentelijke beleidsambities zoveel mogelijk recht te doen. In de praktijk levert dit in de meeste gevallen goede plannen en tevreden initiatiefnemers op. Slechts een enkele keer wordt een aanvraag op grond van onze adviezen geweigerd en meestal is er dan ook iets anders aan de hand, zoals strijd met het bestemmingsplan of ander beleid.

Omgevingswet en verder

De invoering van de Omgevingswet is wederom uitgesteld. Dit neemt niet weg dat de meeste gemeenten in Noord-Holland hebben besloten de cultuurverandering die samenhangt met deze nieuwe wet onverminderd voort te zetten. De voorbereidingen om bestaande processen in het gemeentehuis te moderniseren, meer integraal naar plannen te kijken en ook de kwaliteit van de leefomgeving eerder bij planontwikkeling bespreekbaar te maken, zijn vrijwel overal in volle gang. Experimenten met omgevingstafels en de nieuwe verbrede gemeentelijke adviescommissie zien we vrijwel overal terug. Ook in uw gemeente is de instelling van de gemeentelijke adviescommissie als opvolger van de huidige commissie goed voorbereid. In vrijwel alle gemeenten is ervoor gekozen om de commissie een bredere taakomschrijving te geven om een goede omgevingskwaliteit te bereiken.

Er is in de wet een belangrijker plaats ingeruimd voor de cultuurhistorische aspecten. De commissie heeft deze expertises in beginsel in de gelederen en kan anders altijd een beroep doen op één of meerdere specialisten, verenigd binnen de MOOI Noord-Holland erfgoedcommissie.

Met de komst van nieuwe vormen van planbegeleiding wordt ook steeds vaker een beroep gedaan op individuele leden van de adviescommissie om onder verantwoordelijkheid van de commissie aan vroege planadvisering mee te doen. Hiertoe neemt de commissie een mandaatbesluit. De snelheid en efficiëntie van de advisering kan hiermee toenemen en in

geval van twijfel kan de gemandateerde terugvallen op de commissie. Werken onder mandaat komt in Bergen bijvoorbeeld voor bij de beoordeling van kleinere plannen en bij de het meedenken over specifieke ontwikkelingen. In het laatste geval gebeurt dit meestal op vraag van de stedenbouwkundige of de gemeentelijke projectmanager.

In 2022 hebben in maart de gemeenteraadsverkiezingen plaatsgevonden. Meestal leidt dit ertoe dat wat later in het jaar met de gemeente wordt teruggekeken op het voorgaande jaar. In 2023 zal het jaarverslag over 2022 weer eerder in het jaar onderwerp van gesprek worden. Wellicht is er dan voor nieuwe raadsleden een gelegenheid om met de adviseurs in deze commissie kennis te maken. Bijvoorbeeld via een bezoek aan de vergadering of door middel van een excursie langs bijzondere plannen. Wij werken daar met plezier aan mee.

De druk op de ruimte in Nederland is groot. We willen voldoende duurzame en betaalbare woningen, klimaatbestendige landschappen, meer biodiversiteit en natuurherstel, de omslag naar kringlooplandbouw, overstappen op schone energievoorziening, behoud van ons cultureel erfgoed en onze identiteit. We moeten en willen heel veel op een klein oppervlak. Het lijstje claims is haast oneindig. Dat vraagt om het maken van keuzes, het slim combineren van opgaven en sturing van het Rijk om onze ruimte eerlijk te verdelen....

Goed rentmeesterschap staat hierbij voorop: de balans bewaren tussen het slim omgaan met ruimtevragers en de kwaliteit van onze leefomgeving. Zodat onze kinderen en kleinkinderen ook nog kunnen genieten van een mooi, groen, gezond en leefbaar Nederland, maar ook hun boterham kunnen verdienen en nog een betaalbare woning kunnen vinden.'

Minister Hugo de Jonge; kamerbrief Programma's Uitvoering NOVEX en Mooi Nederland, 6 juli 2022.

In bovenstaand citaat geeft onze Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening (VRO) Hugo de Jonge precies weer waar het in de komende periode in ons compact georganiseerde land om draait. In een verdere aanscherping van de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) introduceert hij de programma's NOVEX en Mooi Nederland, onder andere gericht op verdere gebiedsgerichte concretisering en versnelling van de uitvoering. We zijn alleen goede rentmeesters van ons kwetsbare landschap als we de balans bewaren tussen het slim omgaan met ruimtevragers en de kwaliteit van onze leefomgeving. Het is verheugend dat de rijksoverheid de regierol wil nemen en hierbij een belangrijke rol toekent aan de doelstelling van ruimtelijke kwaliteit, goed verwoord in het programma Mooi Nederland.

Onze koepelorganisatie, de Federatie Ruimtelijke Kwaliteit, formuleerde vijf onmisbare punten bij de uitvoering van Mooi Nederland: brede aanpak, voortdurende dialoog, stellingname en regie, laat iedereen meedoen en zie de inrichting van ons land als culturele opgave. Bij dat laatste schrijft de Federatie: 'Mooi Nederland bouwt voort op bestaand Nederland. Dat is het startpunt. Er is geen tabula rasa. Het gaat om een zorgvuldige transformatie van wat bekend, vertrouwd en geliefd is. Het is het respectvol vóórtzetten van de voortdurende verandering die inherent is aan een levende cultuur.

Hierbij is een brede benadering en een vroegtijdige agendering van ruimtelijke kwaliteit cruciaal. Naast gebruikswaarde en belevingswaarde zal ook een steeds grotere rol voor toekomstwaarde centraal staan. Kan iets nog wel mooi zijn als het niet ook duurzaam, circulair volhoudbaar is? Het is balanceren, zoals Minister en Gedeputeerde terecht aangeven, van slim zijn én kwaliteit bewaren. Als adviesorganisatie voelen we ons bij dit balanceren, met ruimtelijke kwaliteit als resultante, als een vis in het water.

2. Vogelvlucht nieuwbouw, KDR architecten

Groot plan

Herontwikkeling bedrijfsgebouw Schoorl

In Schoorl vindt de komende jaren een grote herontwikkeling plaats. Het gehele dorpscentrum wordt aangepakt. In mei van dit jaar is het ontwerp Stedenbouwkundige Visie (Centrumvisie Schoorl) gepresenteerd. De gemeente heeft met inwoners en ondernemers in een aantal bijeenkomsten gepraat over de plannen. De reacties zullen worden meegenomen in een definitieve Centrumvisie. Eerst zal de gemeenteraad bijgepraat worden over het project en de reacties. Het college bespreekt het onderwerp daarom eerst op een raadsinformatie-avond. De commissie heeft het concept ook gepresenteerd gekregen.

In aanloop naar het nieuwe centrum heeft de commissie wel een ontwikkeling aan de rand ervan beoordeeld. Het betrof de herontwikkeling van het terrein van de oude Rabo bank locatie. Hier komen twee appartementengebouwen van de woningbouwvereniging. De locatie van het oude politiebureau aan de Sportlaan wordt door de gemeente meegenomen in de planontwikkeling. De commissie mist in eerste instantie de visie op het gehele gebied met daarin de voorgestelde elementen, bijvoorbeeld wat het parkeren betreft, de inrichting van het openbaar gebied, de randen van het evenementenveld. Een integrale oplossing is belangrijk voor een samenhangend beeld. De focus moet liggen op de Heereweg en niet op

de Sportlaan. De beide ontwikkelingen worden door de commissie integraal beoordeeld. Intussen is het plan voor het appartementencomplexen aan de Heereweg wat verder ontwikkeld.

3. Doorkijk vanaf de Heereweg, KDR architecten

4. Zuidgevel, KDR architecten

Zo werkt het

Even voorstellen

De Adviescommissie voor Ruimtelijke Kwaliteit Bergen is benoemd door de gemeenteraad en samengesteld uit ervaren en vakbekwame adviseurs met kennis die nodig is binnen de gemeente Bergen.

Het goed beoordelen van alle ruimtelijke aspecten van een initiatief of plan vraagt kennis, ervaring en vakmanschap. De adviseurs zijn specialisten op het terrein van landschap, stedenbouw, cultuurhistorie en architectuur en zij zijn onafhankelijk ten opzichte van de gemeentelijke organisatie en het gemeentebestuur. In 2022 bestond de commissie uit de volgende adviseurs:

- Peter de Ruyter, voorzitter
- Ron Baltussen, (gemandateerd) architectlid
- Willemien van Duijn, architectlid
- Joost Buchner, erfgoeddeskundige
- Hendrik Postuma, architect en monumentenadviseur

De commissie werd ondersteund door:

- Emmy Kanon, secretaris MOOI Noord-Holland
- José Perez-van Aken, plantoelichter Bergen
- Romy Schuurman, plantoelichter monumenten Bergen
- Martine Wilms, plantoelichter monumenten Bergen

Uit de serie Het maakbare landschap. Loek Buter

Werkwijze

De gemeente legt de plannen aan de commissie voor in een openbaar toegankelijke vergadering. De vergaderingen vonden in 2022 gedeeltelijk digitaal plaats vanwege de coronacrisis. Niettemin is al het mogelijke gedaan om het openbare karakter van de vergadering in stand te houden. Initiatiefnemers en eventueel hun adviseur en/of ontwerper worden in de gelegenheid gesteld om via een videoverbinding het initiatief toe te lichten. Belanghebbenden en geïnteresseerden kunnen bij de gemeente verzoeken om de behandeling van de plannen te volgen en worden dan toegelaten. In 2022 hebben 186 behandelingen plaatsgevonden in aanwezigheid van architecten en/of de planindieners. Dit is in 50% van het totaal aantal behandelingen. In 2021 betrof het 43% van het aantal behandelingen. De vergaderdata voor uw gemeente vindt u via deze [link](#).

De commissie kan in verschillende samenstellingen adviseren. Zo is het mogelijk om een zo geheten preadvies aan te vragen. Er vindt dan vooroverleg plaats met de commissie op een vroeg(er) moment in het planproces en zo kan haar inbreng nog relatief eenvoudig worden meegenomen door de initiatiefnemer of ontwerper. Daarnaast worden niet alle plannen door de voltallige commissie behandeld. Plannen kunnen namelijk ook behandeld worden door de gemandateerde commissie. Dit gebeurde bij 59% van de planbehandelingen. Op de laatste maandag van de maand is er een geïntegreerde vergadering Welstand en Monumenten. In die vergadering worden de monumentenplannen en plannen uit het

beschermde dorpsgezicht beoordeeld. In 2022 waren hiervoor 39 aanvragen. De monumentenleden van de commissie gaan regelmatig samen met de plantoelichter op locatiebezoek om de te verwachten werkzaamheden goed in ogenschouw te kunnen nemen.

Bij de grotere plannen is vaak de beleidsmedewerker stedenbouw van de gemeente aanwezig om de commissie te informeren.

Van elke planbehandeling, of dit nu gaat om een vergunningaanvraag of om een vooroverleg, stelt de commissie een advies op. We streven ernaar dat het advies begrijpelijk is voor iedereen; helder geschreven en zonder gebruik van onnodig jargon. Bovendien moet het advies juridisch houdbaar zijn. De gemeentelijke plantoelichter zorgt voor het openbaar maken en versturen van de adviezen naar het college, de aanvrager en eventuele andere belanghebbenden.

Beoordelingskaders

Er zijn meerdere gemeentelijke beoordelingskaders waar de commissie rekening mee houdt. De welstandsnota vastgesteld in 2004 door de gemeenteraad, is het belangrijkste. Via deze [link](#) kunt u de welstandsnota voor uw gemeente inzien. Ook bestaat er erfgoedbeleid. Via deze [link](#) kunt u lezen welk erfgoedbeleid uw gemeente voert. Naast de welstandsnota zijn er ook welstandscriteria opgenomen in beeldkwaliteitsplannen. In veel gevallen is ook het bestemmingsplan en ander ruimtelijke ordeningsbeleid voor de commissie relevant.

De kaders maken duidelijk wat de gemeente wil bereiken met het kwaliteitsbeleid en bieden houvast bij de begeleiding en de beoordeling van plannen. De welstandsnota uit 2004 was nodig aan een actualisatie toe. In 2021 heeft MOOI Noord-Holland in opdracht van de gemeente de welstandsnota's van de vier BUCH gemeenten geactualiseerd en gereed gemaakt voor de Omgevingswet. Nieuw is ook de aandacht voor duurzaamheid. Er ligt inmiddels alweer enige tijd een concept van de nieuwe nota.

De beoordelingskaders zijn naar onze mening over het algemeen goed toepasbaar en dragen bij aan de constructieve dialoog die we voeren met initiatiefnemers. De kaders maken duidelijk wat de gemeente wil bereiken met het kwaliteitsbeleid en bieden houvast bij de begeleiding en de beoordeling van plannen.

MOOI DARS

Begin 2021 is het nieuwe door MOOI Noord-Holland ontwikkelde planregistratiesysteem MOOI DARS (Digitaal Advies Registratie Systeem) in gebruik genomen. Deze nieuwe online applicatie is ter vervanging van wCorsys ontwikkeld. wCorsys, dat bijna vijftien jaar dienst deed als registratiesysteem van onze adviezen, was op verschillende onderdelen aan verbetering toe. Daarom is gekozen voor de ontwikkeling van een nieuwe applicatie die het werk veiliger en makkelijker maakt en klaar is voor de toekomst. In drie fasen zijn de gemeenten overgegaan. Vanaf begin 2022 maken alle gemeenten gebruik van MOOI DARS. Er ligt nog veel moois in het verschiet. Zo wordt onderzocht of de adviesaanvraag en terugkoppeling tussen MOOI Noord-Holland en de gemeenten geautomatiseerd kan worden en krijgt MOOI DARS een kaartfunctie waarmee ons advieswerk en de ontwikkelingen in de gemeenten inzichtelijker worden gemaakt. Wij kijken uit naar de verdere ontwikkeling van MOOI DARS.

5. Impressie voorlopig ontwerp, BAAS architecten

Erfgoedplan

Herontwikkeling voormalige melkfabriek, Schoorl

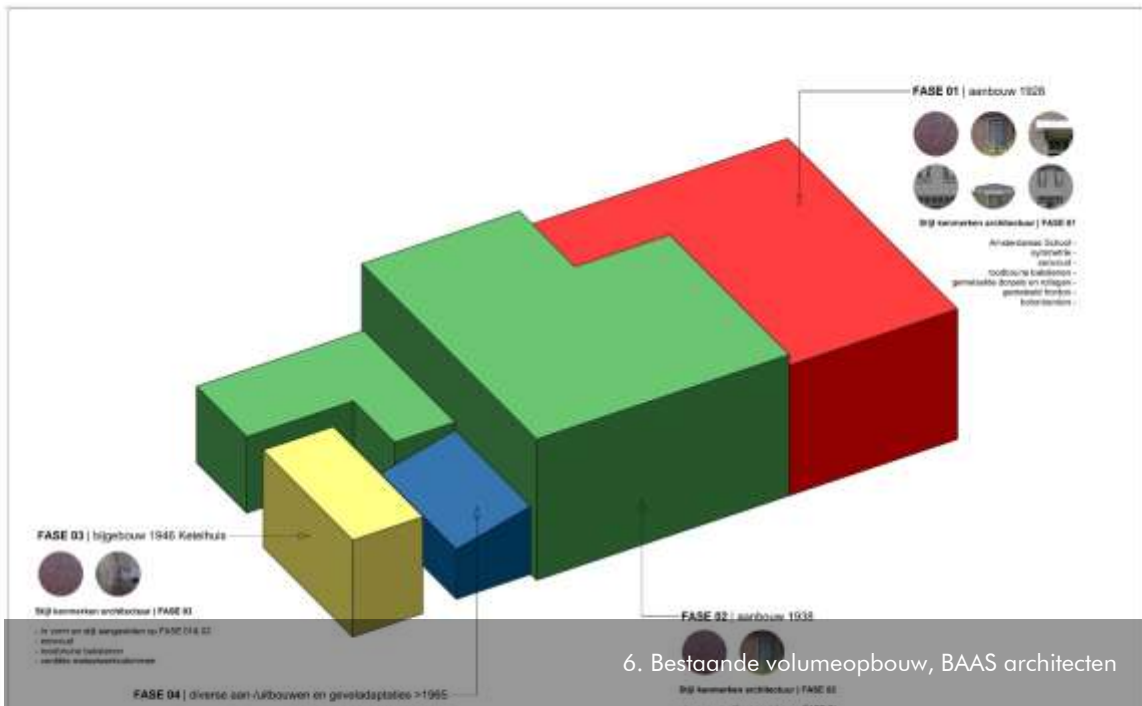
Het plan voor de herontwikkeling van het gebouw komt in 2022 een aantal keren bij de commissie langs. In een wijziging op het bestemmingsplan heeft het pand een karakteristieke waarde gekregen met sloopvergunningstelsel. De gemeente heeft daarom randvoorwaarden gesteld. Het pand heeft nog geen monumentenstatus, maar samen met het pand ernaast ligt dit wel in de lijn der verwachting. Cultuurhistorisch gezien gaat het om belangrijke panden.

Het concept voor het huidige plan is voortgekomen uit een gedegen analyse van de vroegere situatie door de architecten. Het geheel bestaat uit verschillende delen die in verschillende fasen zijn gebouwd.

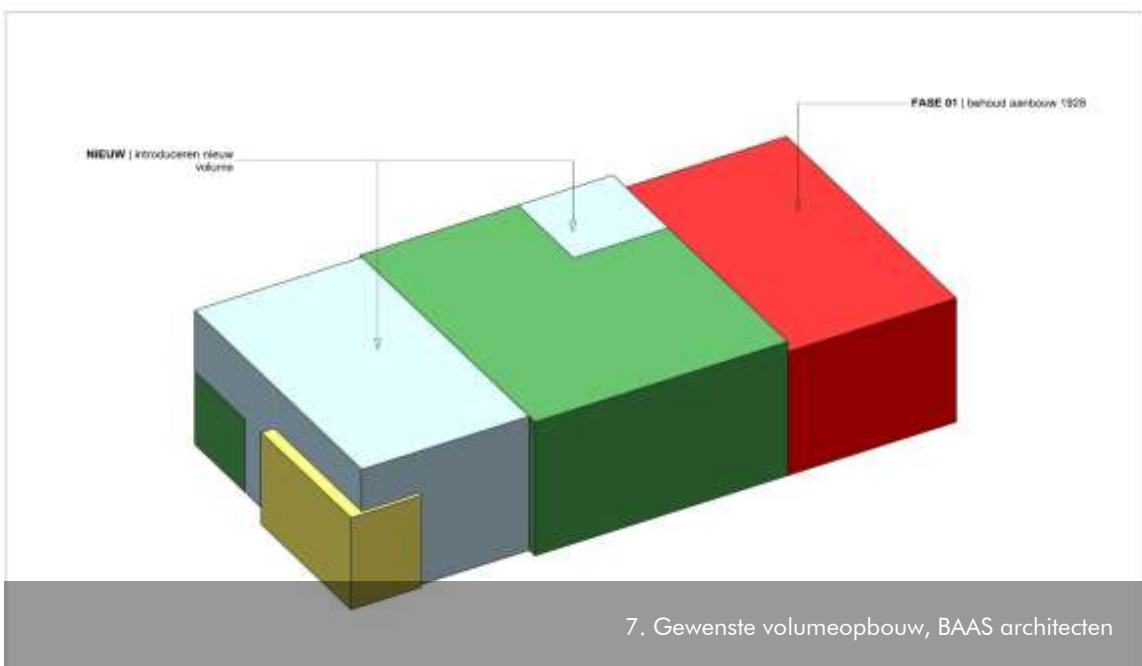
Het idee is om het oorspronkelijke deel te behouden en de rest te slopen. Het silhouet van het oude komt terug in het nieuwe. Met een ander metselwerk verband wordt gemarkeerd waar ooit een bouwdeel is geweest. Er wordt ook een geheel nieuw deel toegevoegd. In het

gebouw komen zes appartementen, twee aan de voorkant (in de oude melkfabriek) en vier aan de achterkant.

Het nieuwe (gesloopte deel) krijgt metselwerk als hoofdmateriaal. Het geheel nieuwe krijgt een andere verschijningsvorm.

6. Bestaande volumeopbouw, BAAS architecten

7. Gewenste volumeopbouw, BAAS architecten

8. Nieuwe situatie, BAAS architecten

Cijfers

In de onderstaande tabellen is onze advisering in 2022 weergegeven in cijfers. Op hoofdlijnen kunnen we concluderen dat er geen grote wijzigingen zijn. Het aantal nieuwe aanvragen is, na jaren van groei, met zo'n 9% is gedaald. Hieronder worden de deeltabellen ook nog apart toegelicht.

Aantal aanvragen

In 2022 heeft de Adviescommissie voor Ruimtelijke Kwaliteit Bergen 231 nieuwe aanvragen behandeld. In verband met plannen die meerdere behandelingen nodig hadden, ook nog uit 2021, was het totaal aantal planbehandelingen 370. In 2021 waren er 255 nieuwe aanvragen. Er is dus een daling merkbaar van ongeveer 9% ten opzichte van vorig jaar. Het aantal herhalingen is daarentegen ook gedaald, waardoor het aantal behandelingen met 13% is verminderd.

	2022		2021		2020	
Soort behandeling	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Nieuwe aanvraag	231	62,43%	255	60,00%	241	61,64%
Herhalingen	139	37,57%	170	40,00%	150	38,36%
Eindtotaal	370	100,00%	425	100,00%	391	100,00%

Adviezen

In 2022 kon de commissie in veel gevallen bij de eerste behandeling adviseren akkoord te gaan. In veel gevallen betroffen dit plannen waarvan het eerste ontwerp al voldeed aan het gemeentelijke beleid, zorgvuldig waren uitgewerkt en waarbij een compleet dossier aan de commissie ter beoordeling werd voorgelegd. In sommige gevallen duurde het langer om tot een akkoord te komen, bijvoorbeeld vanwege de complexiteit van een plan of het vroege stadium waarin een (schets)plan werd voorgelegd. In principe zou je hierom de "akkoord op hoofdlijnen" ook als een akkoord kunnen beschouwen. Er ligt echter nog geen aanvraag omgevingsvergunning. In die gevallen wordt meestal tot een positief eindadvies gekomen.

Een advies met een "niet akkoord, tenzij" betreft vaak een advies om een kleine wijziging toe te passen. Een plan met een dergelijk advies wordt daarna meestal ambtelijk afgehandeld. De adviezen "akkoord, met aanbeveling" betroffen vaak de suggestie van de commissie om duurzame, klimaatbestendige of groene voorzieningen te treffen. Deze voorzieningen zijn namelijk nog niet opgenomen in de welstands/omgevingsnota van de gemeente.

	2022		2021		2020	
Adviezen aan B&W	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Aanhouden	33	8,99%	39	9,18%	21	5,37%
Akkoord	169	46,05%	221	52,00%	200	51,15%
Akkoord met aanbeveling	6	1,63%	3	0,71%	1	0,26%
Akkoord met voorwaarde	1	0,27%		0,00%		0,00%
Akkoord op hoofdlijnen	34	9,26%	48	11,29%	41	10,49%
Akkoord op hoofdlijnen met opmerking	12	3,27%	1	0,24%	2	0,51%
Collegiaal overleg	23	6,27%	31	7,29%	26	6,65%
Naar grote commissie	1	0,27%		0,00%		0,00%
Niet akkoord	11	3,00%	10	2,35%	10	2,56%
Niet akkoord, nader overleg	45	12,26%	42	9,88%	47	12,02%
Niet akkoord, tenzij	31	8,45%	25	5,88%	29	7,42%
Niet behandeld	1	0,27%	5	1,18%	14	3,58%
Eindtotaal	367	100,00 %	425	100,00 %	391	100,00 %

Aanvraagsoort

De commissie heeft verschillende type plannen in verschillende stadia ter beoordeling voorgelegd gekregen. In 2022 waren het voor het overgrote deel aanvragen omgevingsvergunning, maar er waren ook plannen die eerst als schetsplan (preadvies) of in een collegiaal overleg (informele advisering) aangeboden werden.

Een preadvies is een plan waar nog geen aanvraag omgevingsvergunning voor is gedaan. Het dossier is dan ook nog niet compleet. De aanvrager heeft bijvoorbeeld nog geen keuze gemaakt in materiaal of kleuren. De detaillering ontbreekt vaak ook nog. Aanvragers willen in dit soort gevallen weten of ze op de goede weg zijn en consulteren de Welstandscommissie. De aanvraag komt dus nog terug als aanvraag omgevingsvergunning en dus automatisch als herhalingsplan.

Er zijn ook grotere, meer complexe opgaves die vaak in een collegiaal verband worden besproken. Dergelijke aanvragen komen vaak als herhalingsplan terug. Te denken valt bijvoorbeeld aan de ontwikkelingen voor het BSV-terrein en de ontwikkeling op de oude locatie van RABO bank in Schoorl.

De commissie waardeert het indien zij in een zo vroeg mogelijk stadium betrokken wordt bij de planvorming. Zo kan de expertise van de commissieleden ingezet worden om samen met de aanvragers de mogelijkheden voor een plan onderzoeken.

2022			
Omgevingsvergunning	172	103	275
Omgevingsvergunning monument	4	3	7
Preadvies	50	30	80
Informele advisering	5	3	8
Aantal behandelingen	231	139	370

Vorm van behandeling

Zoals al eerder vermeld, kan een advies ook namens de commissie gegeven worden, een gemandateerd advies. Het aantal door de gemandateerde gegeven adviezen is gedaald, maar het percentage is maar iets minder, namelijk nog zo'n 59%. In de tabel staat dat er 1 erfgoedbehandeling heeft plaats gevonden. Dit betreft dan een plan dat alleen door de erfgoedleden beoordeeld wordt, niet door de welstandsleden. Het kan dan bijvoorbeeld om een interne wijziging in een monument gaan.

	2022		2021		2020	
Behandelwijze	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Grote commissie	152	41,08%	161	37,88%	142	36,32%
Erfgoedbehandeling	1	0,27%	1	0,24%	7	1,79%
Gemandateerd	217	58,65%	263	61,88%	242	61,89%

9. Impressie nieuwbouw woning, Vlassak Verhulst villabouw

Klein plan

Nieuwbouw woning, Schoorl

In 2017 kreeg de commissie een plan voor een nieuwbouw woning te beoordelen. Dat plan is niet doorgestaan, maar op dezelfde contouren is een nieuw ontwerp gemaakt. De stijl is wel heel anders. Het is een villa in een Belgische landstijl. De commissie heeft wel meer ontwerpen in een dergelijke stijl te beoordelen gehad. Misschien dat de trend voor wit gestukte villa's met rieten kap voorbij is?

Kenmerk van de stijl is het toepassen van diverse elementen om een organische ontwikkeling in de tijd voor te stellen. De woning krijgt een klampsteen voor het metselwerk. Dit is een gevelsteen gebakken in een traditionele klampoven volgens een aloude en beproefde methode. Het wordt alleen nog gemaakt in de Rupelstreek in België.

Voor een verouderingseffect wordt de voeg over de gevels uitgesmeerd.

De ontworpen stijl is niet gebiedseigen, maar het gebied leent zich volgens de commissie echter wel tot het invullen van de percelen met individuele volumes in diverse stijlen. Het ontwerp wordt ook consistent uitgevoerd. Er is één kritische noot: het balkon met terras is heel fors en detoneert in het geheel. Gezien de ruimte rondom is een terras ook niet

noodzakelijk. Liever ziet de commissie groen in de vorm van volwassen bomen. Dit hoort bij een woning in een dergelijke stijl.

10. Impressie voorgevel, Vlassak Verhulst villabouw

11. Impressie zij- en achterkant, Vlassak Verhulst villabouw

12. Voorbeeld van oude en nieuwe stijl in Bergen, MOOI Noord-Holland

De advisering

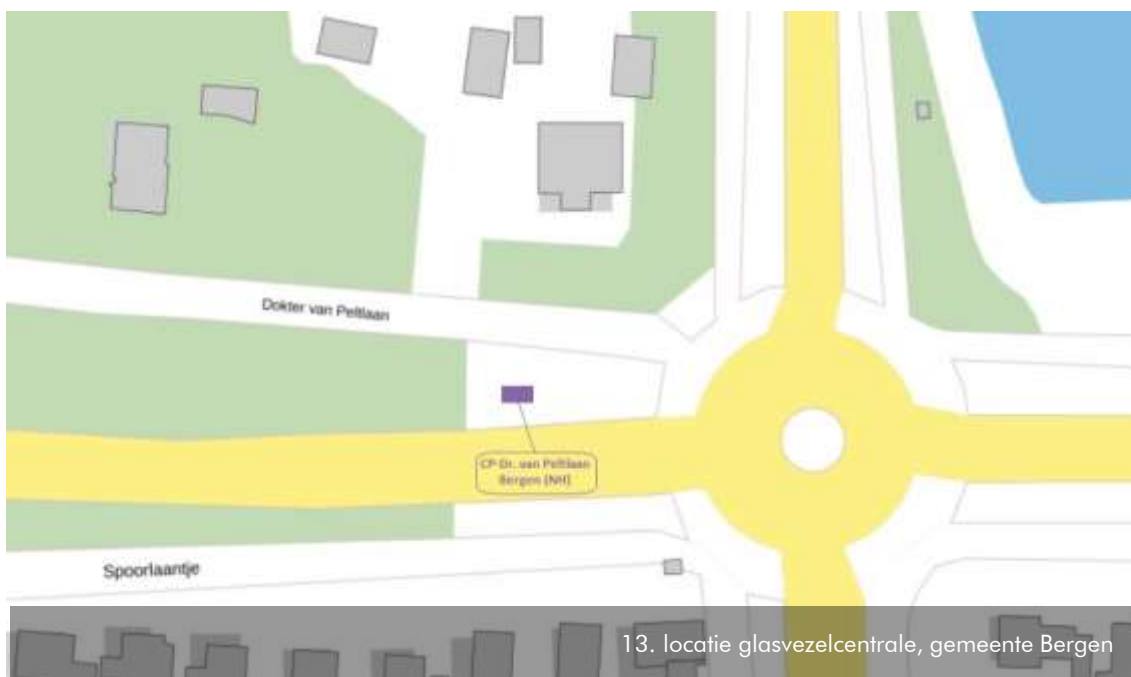
De adviezen zijn openbaar en worden uitgebracht aan het college van B&W. In het jaar 2022 zijn vrijwel alle adviezen van de commissie overgenomen door het college van B&W. In één geval is het college van B&W contrair gegaan. Dit betrof een aanvraag voor de uitbreiding van een Rijksmonument. De ARK Bergen en de RCE (Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed) hadden een verschillend advies gegeven. Het college heeft het advies van de RCE gevolgd.

Adviezen die opvallen

De commissie is verheugd om te constateren dat de inrichting van kavels en openbare ruimte steeds meer worden toegevoegd aan een aanvraag. Als dit niet zo is, dan kan het zijn dat de commissie er om vraagt. Het gaat namelijk om de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving.

Dit was bijvoorbeeld het geval bij het plaatsen van een transformator huis van negen meter lang, drie meter breed en bijna vier meter hoog, met een groen scherm gecamoufleerd (afbeelding 14).

Het komt op een zeer prominente locatie te staan (afbeelding 13). Jammer genoeg bleek dat het huisje niet op een andere locatie kon komen. De commissie heeft daarom gevraagd om te investeren in de ruimte rondom het gebouw. Een haag, zoals eerst werd voorgesteld zou het gebouw alleen maar benadrukken. De gemeente heeft daarop een groenplan (afbeelding 15) laten maken hetgeen een duidelijke verbetering is ten opzichte van het eerst voorgestelde.

Gesnoefteet net groen

14. Voorbeelden voor de groene camouflage, TecnoLimit

Adviezen ruimtelijke plannen, kwaliteitsgesprekken, procesbegeleiding, beleidsontwikkeling

In 2022 is de commissie betrokken geweest bij een aantal ruimtelijke plannen, zoals de eerder genoemde ontwikkeling van het centrum van Schoorl. De ARK werd betrokken bij de opstelling van het beeldkwaliteitsplan. De commissie waardeert de ambitie en ziet een kansvol programma voorliggen. Zij is verheugd dat de stedenbouwkundige opzet meer samenhang in het dorp lijkt te brengen. In het algemeen vraagt de commissie aandacht voor de ontwikkeling van 'plekken', hier kwaliteit en identiteit toe te voegen en met elkaar te verbinden, zonder een 'saus' over het hele centrum heen te schenken. Zij uit wel haar zorgen over de voorgestelde korrelgrootte en de schaal van de nieuwbouw.

Ondersteunende activiteiten

De adviseurs van MOOI Noord-Holland doen meer dan hun werk in de gemeentelijke adviescommissies. Wij ondersteunen vrijwel alle gemeenten in Noord-Holland bij het behoud en de ontwikkeling van omgevingskwaliteit. Voor de gemeente Bergen hebben wij de volgende ondersteunende activiteiten uitgevoerd:

Procesbegeleiding: de stedenbouwkundige beleidsmedewerkers van de BUCH schakelen regelmatig een adviseur van MOOI Noord-Holland in voor een zogenaamd Vooroverleg Omgevingskwaliteit (VOK). In de regel is dit de gemandateerde van de adviescommissie. Voor de gemeente is het ook belangrijk dat het om iemand gaat die de gemeente wat beter kent. Op die manier wordt een advies van de ARK op een efficiënte manier verkregen, zonder de voltallige commissie te hoeven vragen. Het overleg wordt ook regelmatig op locatie op een andere dag dan de vergaderdag gehouden. De gemandateerde maakt een verslag van het advies dat naar de gemeente en naar de commissie wordt gestuurd en toegevoegd wordt aan het dossier van het project.

Ook de verschillende Kwaliteitsteams vallen onder de procesbegeleiding. De gemeente heeft deze Q-teams ingesteld om als klankbord te dienen voor de uitwerking van de structuurvisies en de ontwikkelingen ten aanzien van de ruimtelijke kwaliteit.

Ron Baltussen heeft als lid van de ARK Bergen het lidmaatschap in de Q-teams. In 2022 is voornamelijk het Q-team 'Mooi Bergen' actief geweest. De plannen voor de invulling voor een deel van het centrale plein zijn verder ontwikkeld.

Verdere ondersteunende activiteiten die door MOOI Noord-Holland kunnen worden uitgevoerd zijn:

- Omgevingsgesprekken: bijvoorbeeld de ervenconsulent of stolpenconsulent. De gemeente heeft in het verleden hier verschillende malen gebruik van gemaakt.
- Beleidsontwikkeling: de gemeente Bergen heeft de opdracht gegeven om de huidige welstandsnota te actualiseren tot een heldere, compacte en bruikbare nota, met een

vergelijkbare opzet en structuur als de nieuwe nota's van de overige BUCH gemeenten. Er ligt intussen een concept.

Verder houdt het Steunpunt van MOOI Noord-Holland zeer regelmatig bijeenkomsten, lezingen en workshops waarbij ambtenaren kunnen aansluiten. Een deel van de bijeenkomsten wordt digitaal gehouden, maar er zijn ook symposia en excursies om zaken nader toe te lichten. De ambtenaren van Bergen hebben aan diverse activiteiten deelgenomen, zoals de cursus "planbeoordeling stolpboerderijen", de landschapstalk "De RES, Energieopgave langs de A9" en basismodules voor niet-erfgoed ambtenaren.

16. Bijeenkomst over RES opgave, MOOI Noord-Holland

17. Aanzicht woning, MOOI Noord-Holland

Hoe is het met?

Woning, Bergen aan Zee

In het duingebied van Bergen aan Zee wordt een nieuwe woning aangevraagd. De bestaande woning is afgebrand. De commissie heeft waardering voor de bijzondere architectuur, maar vraagt om het concept van tegengestelde dakhellingen nog wat verder uit te werken. De woning betreft één laag met een schuin oplopend dak dat eindigt in een kleine knik. Op dit dak komt een kleinere ronde opbouw met een tegengestelde dakhelling. De afplatting van het hoofddak lijkt willekeurig, een afronding zou het concept afmaken. De architect kan zich hierin vinden en voegt aan de voorkant een ronde luifel boven de puien toe als voltooiing van het volume.

De woning staat er intussen. Het is een mooie woning die door materiaal en kleurgebruik opgaat in het duinlandschap. In afwijking van de vergunning is de voorkant toch recht uitgevoerd. De commissie vindt dit helaas afbreuk doen aan het krachtige concept van schijven en schuine hellingen. Het eindresultaat wijkt sterk af van het oorspronkelijke concept en is een verarming van het beeld.

18. Woning met tekening van de ronde luifel zoals aangevraagd, gemeente Bergen

19. Woning zoals uitgevoerd zonder ronde luifel , MOOI Noord-Holland

Evaluatie en aanbevelingen

Als onafhankelijk adviseur dragen wij bij aan een goede omgevingskwaliteit in uw gemeente. Die zorg delen we samen met de initiatiefnemers en met u. Elk jaar bespreken we tijdens een evaluatiegesprek met de portefeuillehouder de belangrijkste ontwikkelingen binnen uw gemeente en formuleren we aandachtspunten voor de toekomst. Op maandag 27 maart 2023 vond het jaarlijkse evaluatiegesprek plaats met wethouders Roos-Bakker en Briët. Het jaarverslag 2022 is daarbij besproken en de voorbeelden in het verslag zijn waar nodig toegelicht. Wederzijds is kennis genomen van inzichten met betrekking tot de betekenis van de advisering over 'goede omgevingskwaliteit' in het algemeen en de wijze van opereren van de adviescommissie in het bijzonder. De afgelopen jaren zet de commissie in haar adviezen ook accenten waar het gaat om duurzaamheid, klimaatadaptatie en natuurinclusief bouwen zowel wat betreft het bouwen als wat betreft het inrichten. De onderlinge samenwerking zowel bestuurlijk als ambtelijk wordt over het algemeen als plezierig ervaren en de portefeuillehouders konden zich goed vinden in hetgeen over het advieswerk in het jaarverslag is opgenomen. Afgesproken is om een paar keer per jaar een algemeen stedenbouwkundig overleg te houden om de hoofdlijnen van ontwikkelingen te bespreken. Op deze manier kan de commissie bij grotere of ingrijpende ontwikkelingen eerder adviseren, passend bij de komende Omgevingswet.

Overige aanbevelingen door de commissie

De Adviescommissie voor Ruimtelijke Kwaliteit Bergen doet - vanuit haar ervaringen en inzichten - nog de volgende aanbevelingen:

- De beoordeling van de bebouwing zou altijd integraal met de onbebouwde omgeving dienen plaats te vinden om zo opgaven op het gebied van water, bodem en biodiversiteit direct mee te kunnen nemen.
- In het omgevingsplan zullen oude kaders, zoals beeldkwaliteitplannen meegenomen worden. Deze beleidskaders dienen dan wel door de Raad vastgesteld te zijn als beoordelingskaders voor de ARK. Indien nog niet alle beeldkwaliteitplannen zijn vastgesteld, kan dit met een 'Veegbesluit' gedaan worden.
- Warmtepompen horen intussen bij nieuwe woningen en kleine windmolens kunnen worden aangevraagd als energievoorziening. Ze kunnen grote impact hebben op de omgevingskwaliteit. De commissie mist richtlijnen en zou graag zien dat de gemeente beoordelingskaders opstelt om dergelijke installaties goed te kunnen beoordelen.
- Op veel plekken wordt gezocht naar verdichting, hetgeen voorstelbaar is. Dit moet echter wel gepaard gaan met een goede inrichting openbare ruimte om de leefkwaliteit te waarborgen.

- Het valt aan te bevelen om twee of drie keer per jaar een algemeen stedenbouwkundig overleg te houden om de ontwikkelingen binnen de gemeente te bespreken. Eventuele dwarsverbanden kunnen dan sneller opgepakt worden.
- Neem de commissie mee in plannen die de openbare ruimte betreffen. Zoals de ontwikkelingen rondom het centrum.
- In het nieuwe gemeentelijke instrumentarium en met name in de omgevingsvisie en het omgevingsplan worden nieuwe kaders, doelen en regels ontwikkeld. Uw commissieleden – onze adviseurs – worden graag betrokken bij de ontwikkeling van deze kaders. We hebben inmiddels ruime ervaring opgedaan bij het ontwikkelen van nieuwe minder gedetailleerde en op maatschappelijke doelen en rendement gebaseerde kaders. Deze knowhow stellen we graag ter beschikking.
- Bovendien zien wij dat er belangrijke aspecten kunnen meeliffen bij de advisering. Een belangrijke factor voor ruimtelijke kwaliteit is de toekomstwaarde. Het belang hiervan zal de komende jaren uiting krijgen in een grotere aandacht voor duurzaamheid, biodiversiteit, klimaatadaptatie, natuur inclusief bouwen, respect voor landschap, water en bodem, en op het sociale vlak toename van de aandacht voor participatie en kansengelijkheid. Het zijn onderwerpen die onze adviseurs zich als specialisten eigen maken om als vanzelfsprekend bij de advisering te betrekken.
- Er speelt op dit moment veel als het gaat om de verankering van erfgoed in het toekomstige omgevingsbeleid en dit vergt veel van de erfgoed specialisten bij gemeenten. Onze ervaring is dat er op veel plekken tekort aan capaciteit is. Bovendien is menskracht moeilijk te vinden. Met het Steunpunt Monumenten & Archeologie Noord-Holland proberen we waar het kan binnen bepaalde grenzen ondersteuning te bieden. Laat vooral weten wanneer hulp gewenst is.

Arie Keppler Prijs 2022

Het was dit jaar ook het jaar van de Arie Keppler Prijs. Dit is een twee jaarlijkse prijs van de Stichting MOOI Noord-Holland. Voor Bergen waren er drie inzendingen.

20. Familiehuis ontwerp WillemsenU, foto Jan Willem Dragt

21. Periscoop villa, ontwerp HOOPE+PLEVIER Architects, foto Herman van Heusden

22. Tuinstudio, ontwerp Studio Abacaxi, foto Aiste Rakauskaitė

Tot slot

Met dit jaarverslag geven we inzicht in de manier waarop de Adviescommissie voor Ruimtelijke Kwaliteit Bergen aan de hand van de geldende beleidskaders adviseert over goede omgevingskwaliteit binnen uw gemeente. Dit is een doel waar wij ons graag voor inzetten en aan bijdragen. We doen dat zoveel mogelijk in het openbaar en in dialoog met betrokkenen.

De plannen in dit jaarverslag zijn slechts een greep uit de vele uiteenlopende plannen waarover de commissie dit jaar heeft mogen adviseren. Wij nodigen u van harte uit om in 2023 (digitaal) bij ons binnen te lopen en zelf te ervaren hoe boeiend en genuanceerd de advisering over omgevingskwaliteit is.

Colofon

Auteur

Emmy Kanon, secretaris Adviescommissie voor Ruimtelijke Kwaliteit Bergen

Met bijdragen van

Peter de Ruyter, voorzitter Adviescommissie voor Ruimtelijke Kwaliteit Bergen

Ron Baltussen, (gemandateerd) architectlid Adviescommissie voor Ruimtelijke Kwaliteit Bergen

Jef Mühren, directeur MOOI Noord-Holland

Sanne van Zoest, communicatiemedewerker MOOI Noord-Holland

Bo Jonk, commissiesecretaris en projectmedewerker Erfgoed MOOI Noord-Holland

Alkmaar, januari 2023

Basisontwerp

Funcke Creatieve Partners

Uitwerking

Peter Koomen

MOOI Noord-Holland adviseurs omgevingskwaliteit

Emmastraat 111

1814 DP Alkmaar

072-520 44 59

info@mooinoord-holland.nl

www.mooinoord-holland.nl

@MOOI_NH